

Nadere toelichting uitkomsten impactanalyse en perspectief bij knelpunten

Om na te gaan wat de gevolgen kunnen zijn van doorvoering leefgebieden en/of veegbesluit in M16 en R16 is een impactanalyse uitgevoerd. Dit is nadrukkelijk een momentopname en bij inwerkingtreding van R16 17 maart jl. al weer achterhaald aangezien er dan nog steeds geen boekhouding plaatsvindt op deze hexagonen en de vergunningverlening doorloopt.

Zoals verwacht is de impact groot. De impact bestaat op hoofdlijnen uit:

- Uitbreiding oppervlakte OR-relevante hexagonen
Er komen zeer veel nieuwe hexagonen (75%) bij. Toevoeging van leefgebieden lijkt te zorgen voor 1 extra PAS-gebied. Het Veegbesluit zorgt mogelijk voor uitbreiding van de PAS met enkele gebieden (7).
De gebiedsanalyses moeten geactualiseerd worden.
- Depositietijgingen (rode hexagonen)
Deze treden in M16L op in 4 gebieden (ca 160 hexagonen) in de provincies Noord-Brabant, Gelderland en Limburg (Veluwe, Rijntakken, Brabantse Wal en Weerter- en Budelerbergen). Een deel daarvan is gelegen op of nabij een weg of prioritair project.
Overigens geldt voor dit onderdeel dat de knelpunten in principe niet zullen toenemen in de tijd, bij M16L, omdat depositie-uitkomsten van M16/M16L grotendeels stabiel zullen zijn zolang er verder niet of nauwelijks wijzigingen van M16 optreden.
Bij M18 treedt er weer een nieuwe situatie op.
- OR-knelpunten - ontwikkelingsruimte en (over)uitputting daarvan
Op de betreffende hexagonen heeft nog geen boekhouding plaatsgevonden. Gevolg hiervan is dat er uitbreiding van (over)uitputting van ontwikkelingsruimte segment 2 en mogelijkheid tot melden plaatsvindt: uitbreiding oppervlakte in gebieden waar dit al aan de orde was en toename van aantal gebieden. Er is gekeken of de gebieden waar sprake is van overuitputting opgelost kunnen worden via het bijsturingstraject met de afgesproken spelregels zoals ook bij R16 doorlopen is. In de meeste gevallen is het probleem via deze weg oplosbaar. In de meeste gevallen treden er dus geen onoplosbare problemen op (waar er meer is uitgegeven dan beschikbaar en waar spelregels om dat op te lossen niet volstaan).
  - Ten opzichte van M16/R16 zal mogelijk in 4 extra gebieden de grenswaarde verlaagd worden indien de leefgebieden doorgevoerd worden en 1 extra bij het Veegbesluit.
  - Er zijn 6 nieuwe gebieden waar op sommige locaties de ruimte in segment 2 (voor de 1e helft van de PAS-periode) mogelijk op is, waarvan 3 door leefgebieden, en 3 door veegbesluit. Dit betreft enkele hexagonen.
  - Er zal forse stijging van toepassing van spelregels plaatsvinden (ruim 17.000 hexagonen met toepassing van spelregels, ca 700 waar S2-ruimte voor 2^e tijdvak moet worden aangesproken).¹
  - Daarnaast zijn er 3 gebieden waar op grote schaal sprake is van overuitputting van de ontwikkelingsruimte (Rijntakken, Veluwe en Brabantse Wal), dus waar de spelregels voor oplossing van overuitputting (overheveling en gebruik van de 2^e helft PAS-periode) niet volstaan (ca 300 hexagonen, met deels hoge overschrijdingen). In 2 gebieden is sprake van een beperkte overuitputting op enkele hexagonen, waarvan 1 door het veegbesluit.
Wanneer de spelregels worden opgerekt tot gebruik van 100% van de S2-ruimte voor de hele PAS-periode (i.p.v. de grens van 90%, i.v.m. de evenwichtige verdeling) resteren er nog ca 200 hexagonen.

Let op: Dit is nadrukkelijk een momentopname aangezien de vergunningverlening blijft doorlopen. De problemen zullen verder toenemen, zeker bij leefgebieden die nu niet nabij habitattypen liggen waar al ontwikkelingsruimte wordt bijgehouden (en er dus geen enkele toetsing plaatsvindt) en die niet nabij locaties liggen waar de "sluitingen" van dit moment al een rem op ontwikkelingen zetten.

¹ Ter vergelijking in R16 zonder leefgebieden betrof het ca 6000 hexagonen met toepassing spelregels en ca 40 hexagonen waar de 2^e helft van het tijdvak moest worden aangesproken. Bijsturing (spelregels volstaan niet) op 8 hexagonen.

De grote problemen zowel wat betreft depositiestijgingen als OR-knelpunten concentreren zich in de gebieden Veluwe, Rijntakken en Brabantse Wal. Bij de Veluwe is het optreden relatief beperkt omdat leefgebied nabij locaties liggen waar al toetsing plaatsvindt en hier al veel 'sluiting' aan de orde is.

Op dit moment vindt er door de betreffende provincies een eerste analyse plaats welke oplossingsmogelijkheden er zijn, voor de rode hexagonen en de OR-knelpunten. Dat laatste gaat niet alleen over echte overuitputtingen (zowel S2 als de grenswaardereservering meer dan uitgeput) maar ook de situaties waar aanspraak zou moeten worden gemaakt op de ruimte voor de 2^e helft van de PAS-periode. Ook de WG bijsturing is betrokken.

De impactanalyse geeft naast een goed beeld van de impact van dit moment, ook mooi inzicht in de typen knelpunten en situaties, ook richting de gedurende de komende tijd verder te verwachten verdere problemen.

Het blijkt dat knelpunten liggen veelal tegen wegen of prioritaire projecten aan (depositiestijgingen) of (zeer) nabij bedrijven die vergunningen/meldingen hebben gedaan waar nu toetsing alleen plaats heeft gevonden op (veel) verder weg gelegen locaties (OR knelpunten). Zo lijken bij de Brabantse Wal 2 bedrijven (melding, vergunning) voor de 2 grotere clusters met knelpunten de oorzaak te zijn. Bij de Veluwe en Brabantse Wal gaat het om leefgebied voor de zwarte specht: deze kent een negatieve trend. Daardoor zal het oplossing zoeken via een ecologische onderbouwing moeilijk zijn. Bij de Rijntakken is vaak sprake van zoekgebieden (o.a. kwartelkoning).

In sommige situaties lijken zeker oplossingen denkbaar te zijn. De eerste indruk is namelijk ook dat er tenminste op het gebied van de leefgebiedenkarteringen soms een verfijningsslag mogelijk lijkt (mogelijk vervallen van hexagonen). Deze aanpassing of verfijning van de kartering zal zich in eerste instantie vooral moeten concentreren op de knelpunten, maar het raadzaam dit voor M18 snel actief op te pakken. Oplossing via het spoor van de bron zijn wellicht ook denkbaar, maar zullen in de praktijk niet eenvoudig en snel zijn.

Mocht beoordeeld worden dat de problemen niet via de gebiedsanalyses, kartering of anders oplosbaar zijn, dan is een laatste oplossingsrichting om ontwikkelingsruimte te creëren door de depositiedaling te verminderen ('bijplussen OR') en dat ecologisch te beoordelen. Op 6 hexagonen na lijkt dit momenteel in alle grote probleemhexagonen mogelijk omdat de dalende lijn die ruimte nog biedt.

Let wel, dit betreft slechts een momentopname en kan snel verslechteren na inwerkingtreding M16.

Voor depositiestijgingen is/wordt bekeken waar de oorzaken liggen en welke oplossingen er mogelijk zijn: zoals aanpassing prioritaire projecten of wegverkeer, of aftoppen. Rijkswaterstaat bekijkt de mogelijkheden voor aanpassing t.a.v. de rode hexagonen bij de weg.

Duidelijk is dat er nu al een grote opgave ligt van vele hexagonen, nogal eens in clusters, met vaak stevige overschrijdingen. Ecologische onderbouwing zal niet altijd makkelijk of mogelijk zijn en reguliere bijsturingsopties zullen zeker niet altijd meer soelaas gaan bieden. Er zal voor M16L soms sprake zijn van 'noodverbanden' voordat langere termijn oplossingen kunnen worden doorgevoerd of sluipenderwijs afkalven van uitgangspunten van het programma.

Het probleem zal de komende tijd toenemen. De vraag is of de tot nu toe gevoerde weg van bijsturing (veelal incidentele locatiegerichte aanpak) bij dit grootschalige optreden van knelpunten nog wel wenselijk en werkbaar is (en er niet een meer generieke en veel fundamenteelere analyse en aanpak van de problematiek nodig is). Ook is de vraag wanneer en in hoeverre het concreet stappen zetten ten aanzien van de nu gesignaleerde knelpunten moet gebeuren, in het licht van het feit dat dit nu een momentopname is. Voor een aantal bevindingen die uit de analyse naar voren komen, is het echter raadzaam deze wel no-regret op te pakken.